

kreo

het vakantie**genoegens**magazine

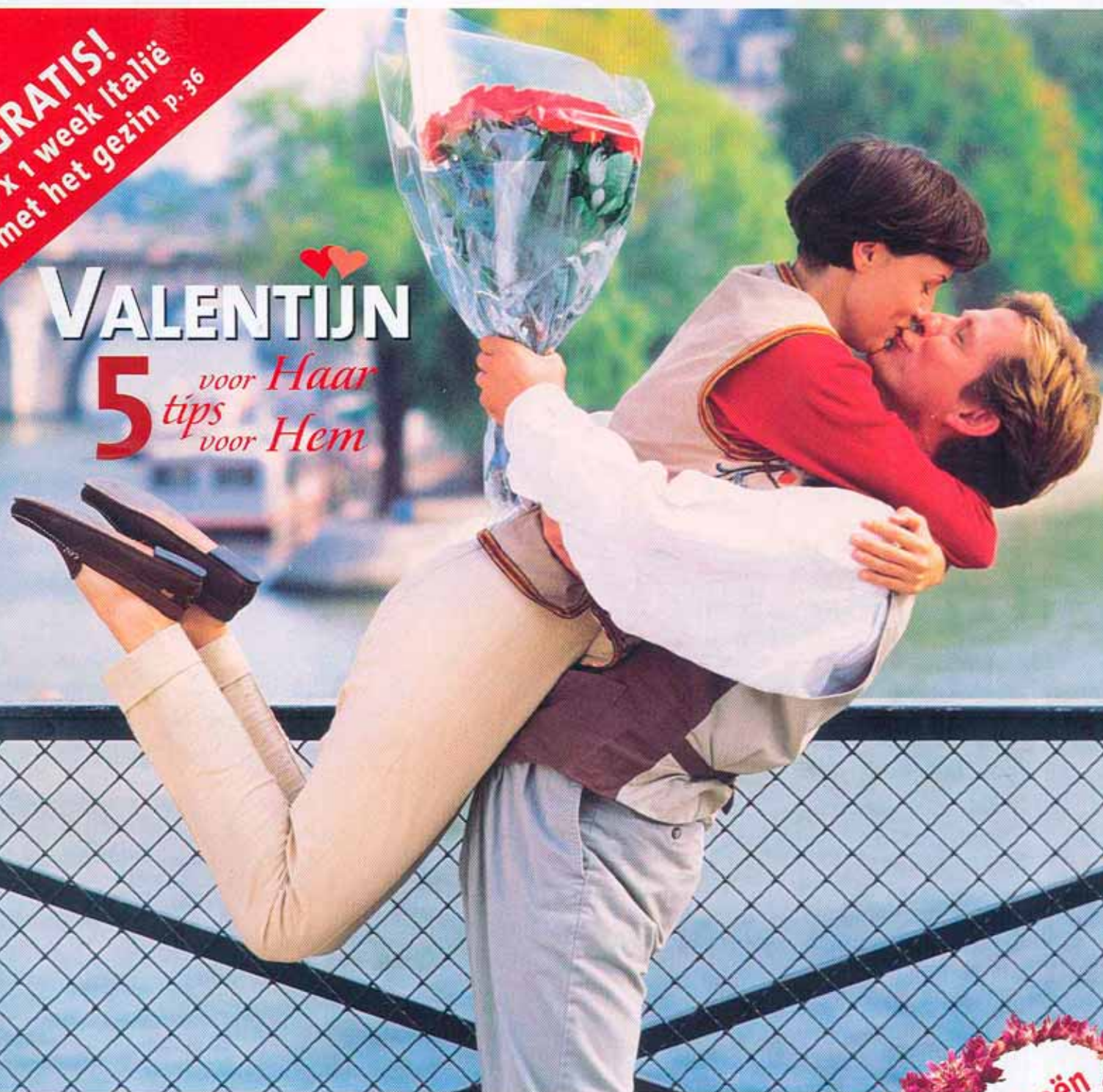
2

Maandblad
Februari 2007

GRATIS!
2 x 1 week Italië
met het gezin p. 36

VALENTIÏN

5 *voor Haar*
tips
voor Hem

De **Fondation Folon** in Terhulpen • De meren van
La Brenne • Iconeneiland **Cyprus** • Te voet door het
Pays des Collines • **Eckleding** in de buitensport

2 verwenideeën
met korting
p. 52

Ferrara

TEKST: HERMAN COLE
FOTO'S: HERMAN COLE EN VAN PARYS MEDIA

De Po nadert het einde van zijn flink zes-honderd kilometer lange tocht door Noord-Italië. Straks waaiert hij tot een delta uiteen, de Adriatische Zee is binnen handbereik. Plots ligt midden in de vlakke Ferrara, een stad die de snelle toerist niet meteen opneemt in zijn hitlijst. Zéér ten onrechte. Dat zal gauw blijken.

Toen de experts van de Unesco in 1995 in Berlijn bijeen zaten om neer te pennen waarom de stad Ferrara een plaats verdiende in de lijst van het werelderfgoed, schreven ze: 'De manier waarop deze zorgvuldig geplande renaissancestad tot ons is gekomen, geeft haar een uitzonderlijke universele waarde. Ferrara heeft de plannenmakers van alle volgende eeuwen grondig beïnvloed.' En daar loop je dan over de keien aan de voet van het *Palazzo dei Diamanti*, één van de symboolgebouwen van die stad, ontworpen in 1493 als residentie voor graaf Sigismondo d'Este. Het paleis verscheen pal in het hart van de kolossale stadsuitbreiding waarmee zijn broer hertog Ercole I d'Este de oppervlakte van het middeleeuwse Ferrara meer dan verdubbelde. 'De eerste moderne stad van Europa' klinkt het uit vele monden. En altijd opnieuw valt dan de naam van het *Huis d'Este*, dat gedurende enkele eeuwen het reilen en zeilen van de stad heeft bepaald.

Stad op twee wielen

Niet Milaan, niet San Remo, maar Ferrara mag zich *Fietshoofdstad van Italië* noemen. Terwijl in andere steden auto's en scooters in groten getale het straatbeeld beheersen, dokkeren hier honderden fietsen over de keien. Kom je aangerezen van buiten de stad en wil je het centrum bezoeken, rij dan naar de grote parking *Centro Storico* met zijn achthonderd plaatsen (www.ferraratua.com). Je vindt er meteen het bedrijfje *Itinerando*, dat fietsen verhuurt. Voor tochtjes in de stad of daarbuiten (www.itinerando.it).

De provincie Ferrara biedt een waaier bewegwijzerde fietsroutes, met bijhorend materiaal in meerdere talen. Eén daarvan heet *Destra Po*; dat betekent eenvoudigweg dat je de rechteroever van Italië's belangrijkste rivier helemaal kan affietsen. Het wordt een ononderbroken en bewegwijzerde rit van 125 km over de dijken tot aan de Adriatische Zee. Dit pad past in Route 8 (Cádiz - Athene) van het Euro Veloproject dat al 30.000 km fietsroutes door Europa samenbrengt (www.eurovelo.org).

te bedenken dat na de teloorgang van het huis d'Este aan het einde van de zestiende eeuw ontelbare kunstschatten vanuit Ferrara naar alle mogelijke windrichtingen zijn weggesleept.

Van burcht tot feestpaleis

Van bij het Palazzo dei Diamanti hoeft je niet veel meer dan driehonderd meter te lopen tot aan dat andere majestueuze bouwwerk van Ferrara: het *Castello Estense*, waarvoor markies Niccolò II aan het einde van de veertiende eeuw de eerste steen had gelegd. Zijn jonge dynastie zat nog niet heel stevig in het zadel en daarom liet hij zich na de volksofstand van 1385 maar liever een forse burcht optrekken. Op de hoek van de *Viale Cavour* - hier eindigt de stadsuitbreiding van hertog Ercole - sta je met open mond te kijken naar dat impo- >

< *De kathedraal van Ferrara. De hele stad staat op de werelderfgoedlijst van de Unesco.*

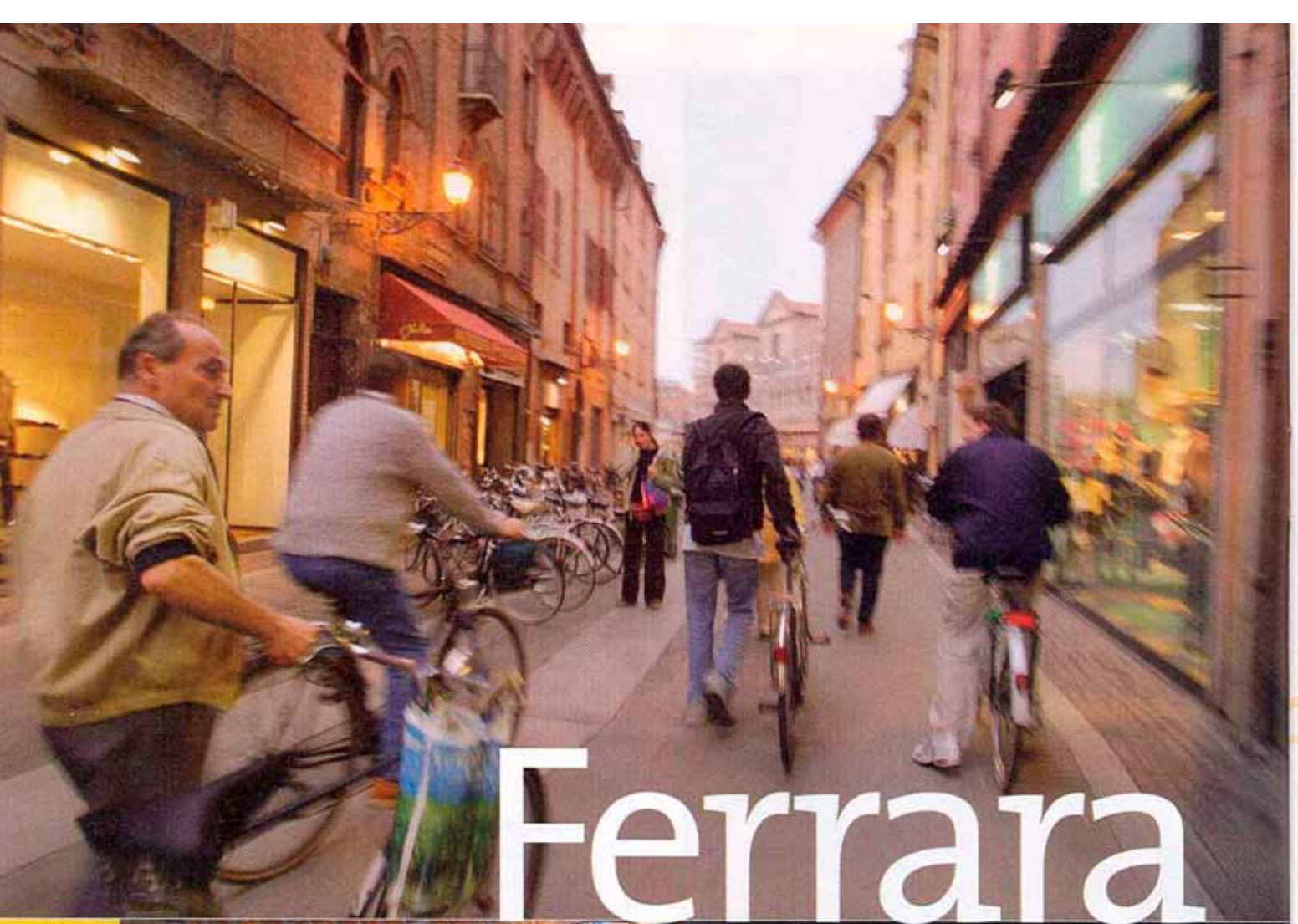
Welkom

in de weelde van Casa d'Este

Hofarchitect Biagio Rossetti liet de gevels van het paleis bekleden met zowat achtduizend piramidevormige blokken roze en wit marmer, waarop het steeds wisselende zonlicht een betoverende symfonie tokkelt. De verwijzing naar diamanten is voor dit juweel absoluut niet ver gezocht. Zou het waar zijn dat de ontwerper behalve met meetkunde en wiskunde ook met astrologie heeft gerekend toen hij het gebouw tekende? Nog steeds houden mensen vol dat de hofastroloog op dit kruispunt de astrale krachten voelde samenvloeden en dat dit paleis de energie van het universum aantrekt en versterkt. Het Palazzo dei Diamanti is intussen niet langer een vorstelijke residentie, maar wél een museumcomplex. Op de begane grond loop je langs moderne en hedendaagse kunst, op de eerste verdieping geeft de *Pinacoteca Nazionale* een breed panorama van de schilderkunst tussen de middeleeuwen en de achttiende eeuw: virtueuze fresco's, breedsprakige altaarstukken en intieme olieverfschilderijtjes. En dan

De machthebbers van het huis d'Este zijn in Ferrara alomtegenwoordig.

Ferrara

Mijn reisgids Noord-Italië

Ferrara en de omliggende provincie krijgen een ruime plaats in *Mijn reisgids Noord-Italië* die in april verschijnt bij uitgeverij Lannoo. Daarin neemt Herman Cole de lezer mee naar 99 favoriete plekken die hij onthield uit de veertig jaar dat hij het land intensief heeft bereisd. Het wordt de toekomstige reiziger gemakkelijk gemaakt: Herman Cole suggereert in totaal zestien locaties die kunnen dienen als basis-kamp voor een week vakantie in Italië. Zijn blik reikt van de Valle d'Aosta, Genua en Turijn in het westen tot Friuli-Venezia-Giulia, Treviso en Bologna in het oosten. Met de passerpunt op de logeer-basis trekt hij een cirkel met hoogstens een uurtje rijden als straal. Kwestie van 's avonds naar de basis terug te kunnen keren. Binnen dat gebied benadert hij telkens vijf tot acht attracties op een originele manier en levert zo pasklare (verrassings)pakketten af. Een wandeltip wisselt af met de beschrijving van een museum, een fietstrip mondt uit in een wijndegustatie, een stadsbezoek wordt gevolgd door een boottocht. Pittig detail: in elk van de zestien hoofdstukken staat de reproductie van een passend schilderij van de hand van Mia Steel, Cole's echtgenote en trouwe reisgezel.

Mijn reisgids Noord-Italië.

Auteur: Herman Cole.

Uitgegeven bij Lannoo/Tielt.

2007. 240 blz. Formaat: 12 x 19,5 cm.

Prijs: 14,95 EUR.

Boven:

Parkeren doe je buiten het centrum. Wegwijzers zetten voetgangers en fietsers op het juiste pad.

Links boven:

De Via Mazzini in Ferrara, ook hier hebben fietsers het voor het zeggen.

Links onder:

Charmant samenspel van licht en water op de kanalen van Comacchio.

sante complex: een brede slotgracht, hefbruggen, poorten, hoge bakstenen muren, stoere torens. Met toch ook wat franje onder de vorm van elegante balkons in marmer en witte steen. Zó ongeveer moet het er hebben uitgezien in de tweede helft van de zestiende eeuw: het oorspronkelijk louter militaire bouwwerk was stilaan uitgegroeid tot een weelderige renaissance-residentie, tot een representatieve plek in de dagen dat Ferrara meespeelde op het politieke toneel. Er kwamen heuse appartementen, de muren werden met fresco's en wandtapijten bedekt. Er was zelfs een hangende tuin met sinaas-appelbomen.

De wandeling door het Castello Estense voert je van de ene verrassing naar de andere. Van een magnifieke houten reproductie van het kasteel beland je in de antieke keukens. Je leest er de sterke verhalen van hofmaarschalk Cristoforo di Messisbugo - misschien een Vlaming -, die ten tijde van onze Keizer Karel ware spektakelbanketten aanrichtte. Je zucht in de gevangenis, net als de knappe Giulio d'Este, die de ogen werd uitgestoken door zijn jaloerse broer. Waar je vandaag de helling neemt naar de *Piano Nobile* dwaalden ooit auteurs als Petrarca, Ariosto en Tasso. Naar dit hof kwamen vanuit de Lage Landen musici als Adriaan Willaert, Josquin Desprez en Cypriaan de Rore. Je hoort er vertellen over grote schilders als Pisanello, Piero della Francesca en Rogier van der Weyden.

Op dit 'Schoon Verdiep' wachten zalen vol zestiende-eeuwse plafondschilderingen waar horden engeltjes door het zwerk fladderen; de spiegelinstallaties van architect Gae Aulenti geven het geheel een extra speelse dimensie. Als je dan naar het einde van de rondgang toe nog de 122 trapjes van de *Torre dei Leoni* beklimt, krijg je van op een hoogte van dertig meter nog een aangrijpend stadszicht bovenop. >

culinair

Pampepato Ferrarese

Men vertelt dat ten tijde van de familie d'Este een gouden dukaat in het gebak werd gestopt. Leve de gelukkige vinder!

Ingrediënten

200 g bloem, 100 g amandelen, 100 g suiker of honing, 100 g cacao-poeder, 100 g gesnipperd gekonfijt fruit, 2 g kaneel, 2 g fijngewreven kruidnagel, 80 g fondantchocolade voor de mantel

Bereiding

Met uitzondering van de chocolade strooi je alle ingrediënten in wat lauwe melk of water. Kneed ze lang en grondig tot een tamelijk vast deeg. Vorm de massa vervolgens tot de karakteristieke platte koepelvorm van de *pampepato*. Bak hem anderhalf uur in een middelmatig warme oven. Laat hem vooral niet aanbakken, want dan gaat hij bitter smaken. Laat het gebak een dag of tien rusten op een koele vochtige plek. Bedek het dan met de au bain-marie gesmolten fondantchocolade. *Buon appetito.*

In het **Palazzo Schifanoia** konden de heersers de zorgen van het regeren **vergeten**. Hier hielden ze uitbundige **feesten** en banketten.

Geen plaats voor verveling

Als je na het kasteelbezoek nog een beetje zin rest om het verhaal van de dynastie d'Este uit te diepen, loop dan *Corso Giovecca* door. Hij brengt je naar het magnifieke paleisje waar prinses Marfisa leefde en stierf. Een zijstraat van de *Corso Giovecca* voert je dan terug naar de dagen vóór Ercole zijn grootscheepse stadsuitbreiding inzette. Het *Palazzo Schifanoia* dateert uit 1385, maar werd rond het midden van de vijftiende eeuw uitgebreid en verfraaid door Borso d'Este. Hoog te paard kan je hem zien prijken op de gevel van het stadhuis van Ferrara. De naam van het paleis liet geen twijfel over zijn bestemming: *schifar la noia* staat voor iets als 'aan de verveling ontkomen, ontstressen'. Hier konden de heersers de zorgen van het regeren vergeten. Hier hielden ze uitbundige feesten en banketten.

Rond 1470 droeg Borso een aantal Ferrarese kunstenaars op de grote pronkzaal te decoreren. Ze toverden een wonderbaarlijke *Ciclo dei mesi* op de muren, die tot de belangrijkste fresco's van Italië wordt gerekend: je ziet het verloop van de maanden, de bijhorende mythologische figuren en tekens van de dierenriem. En bovenal een lofzang op de wijsheid en goedheid van de opdrachtgever. Borso geeft

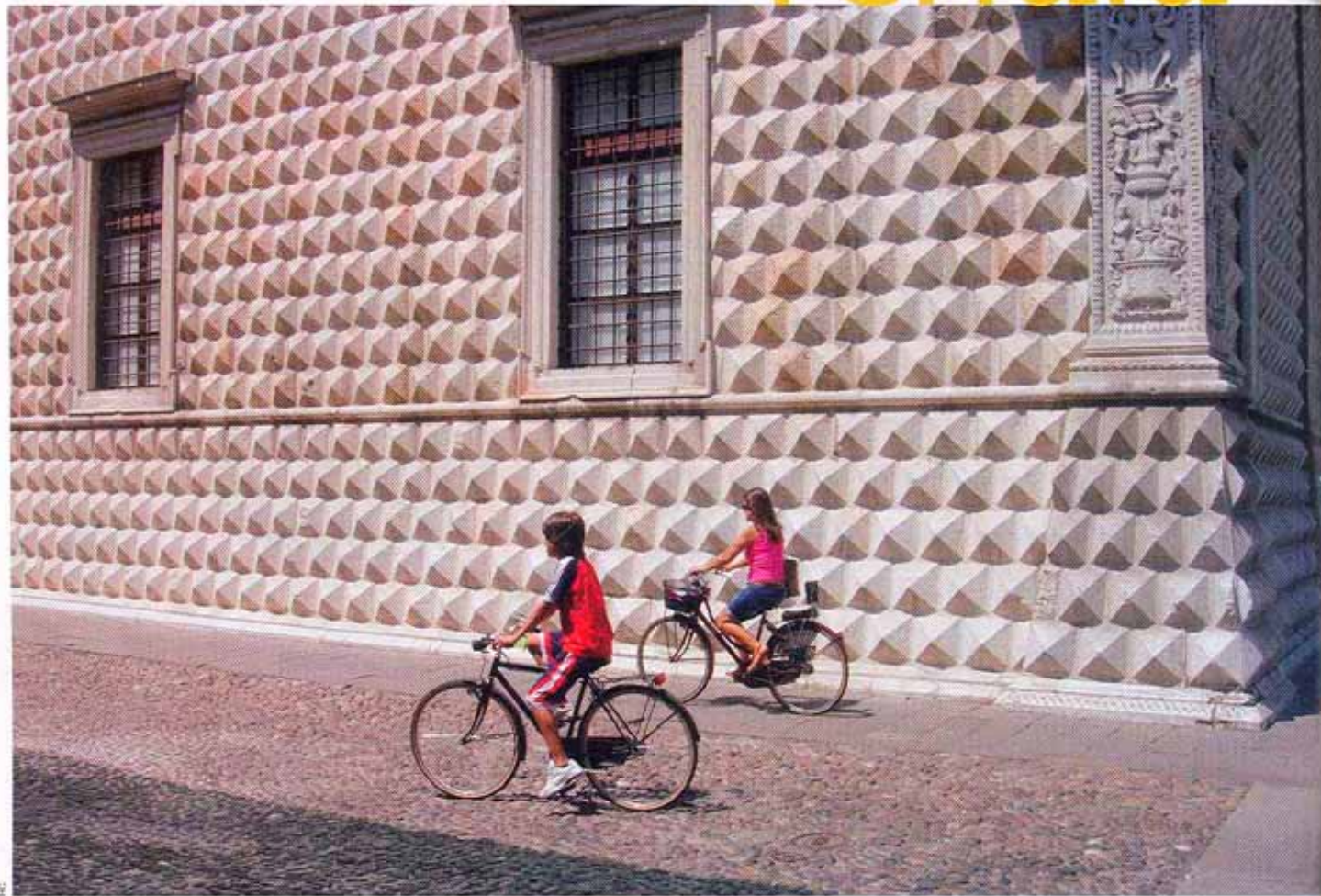
een muntstuk aan zijn hofnar. Een jachthond lacht vriendelijk het waterwild toe. De wijnboer bereidt de ranken. Vier paarden trekken de wagen van Aurora door het zwerk. Een kijkspel dat niet gauw verveelt. En krijg je tóch zin in echte natuur: de stadsmuren van Ferrara zijn vlakbij. Voor wandelaars en fietsers vormen ze een bijna ononderbroken groene gordel van negen kilometer. Geniet van dit wandelingetje van een uur of twee en je sluit de stad voorgoed in je armen.

Paling, bruggen en vrouwenbenen

Een vlotte expresweg voert je van Ferrara-Sud op een klein uurtje naar Porto Garibaldi, Lido di Pomposa, Lido degli Estensi en andere badplaatsen op de Adriatische kust. Reken in de zomer met grote drukte. Als je de afrit Comacchio neemt, beland je in een pittoresk vissersstadje. De legende zegt: 'gebouwd op dertien eilanden'. En wie eilanden zegt, denkt natuurlijk 'bruggen'. De meest imposante brug is de Trepponti, een vernuftige zeventiende-eeuwse oplossing om vijf voetwegen met één bouwwerk over drie kanaaltjes te loodsen. Sinds 1996 is die plek elk jaar in juni een spectaculair kader voor de *Sfilata d'Amore e Moda*, een défilé met veel langbenige manne-

Het *Palazzo dei Diamanti*, bedekt met achtduizend blokken marmor.

Ferrara

^ Virtuoze fresco's sieren ook de plafonds van het Castello Estense.

< Markies Niccolò II zat nog niet stevig in het zadel en liet na de volksopstand van 1385 het forse Castello Estense optrekken.

quins die met hoekige heupslagen de meest adembenemende creaties komen showen.

In Comacchio heeft haast alles te maken met zee, water of visvangst. Vlak bij de Trepponti bezoek je een recent ingericht museum rond een Romeins kustschip. Het zonk in de eerste eeuw voor Christus met een vracht wijn, olie en staven lood. In 1981 werd een begin gemaakt met het lichten ervan. Wat de vorsers toen blootlegden vormt een heuse schatkamer!

Elementen uit de recentere geschiedenis van Comacchio tref je aan in de *Manifattura dei marinati*; je vindt de toegang onder de lange gaanderij die aan het einde van de Corso Mazzini naar het Mariaheiligdom voert. Hier wordt met authentiek materiaal en in de oorspronkelijke werkplaatsen het verhaal van de lokale vissers verteld. Paling was en is hun specialiteit. Indrukwekkend is de batterij schoorstenen van de Vuurzaal. Na je bezoek aan de oude stadskern kan je gaan genieten van het bijzondere natuurschoon van de *Valli di Comacchio*, een gebied van 11.000 ha ten zuiden van de stad met waterplassen, landruggen en zoutmeren. <<

De Trepponti vormt sinds 1996 een spectaculair kader voor een modedéfilé met langbenige mannequins die de meest adembenemende creaties komen showen.

kreo
nodigt uit!

Italiëkenner Herman Cole vertelt over Ferrara.

Hier eindigt het niet als je het artikel over Ferrara boeiend vond! Auteur en journalist Herman Cole vertelt je graag meer over deze stad. Niet alleen is hij een Italiëkenner, onlangs bracht hij ook zijn gloednieuwe boek *Mijn Reisgids Noord-Italië* (zie blz. 33) uit bij uitgeverij Lannoo. Hierin wordt ruimschoots aandacht besteed aan Ferrara. Met woord en beeld vertelt hij je op donderdag 29 maart meer hierover in Ontmoetingscentrum De Djoelen, Steenweg op Mol 3 in Oud-Turnhout. Inschrijven is niet nodig en de toegang is gratis. De lezing start om 20 u. Meer info bij Vakantiegegevens Turnhout: tel. 014-40 31 55.

Kreo geeft 2 x 1 week vakantie weg in Po-delta!!!

wedstrijd

In samenwerking met de toeristische dienst van de provincie Ferrara biedt Kreo je de kans om één week vakantie te winnen voor het hele gezin in het Po-delta natuurpark! Twee volwassenen en twee kinderen mogen mee. En niet één gezin maakt kans om deze prijs te winnen, we geven **2 x 1 week** weg.

Met de hele familie (2 volwassenen en 2 kinderen) kan je ofwel een week verblijf winnen in het laagseizoen (mei 2007) ofwel een week verblijf in hoogseizoen (juni, juli of augustus 2007). Je overnacht in een hotel, bungalow of op een camping. De concrete afspraken worden afgesloten met de winnaars.

De toeristische dienst van Ferrara biedt je de unieke kans om de Italiaanse werkelijkheid te ervaren zoals de Italianen zelf. Aarzel dus niet en neem deel aan onze wedstrijd via www.kreo.be/wedstrijd/ferrara.htm. Als je hierop klikt, kom je op de website terecht van de toeristische dienst van Ferrara, waar je een deelnemingsformulier vindt. Vul al je gegevens in en hopelijk pikt een Italiaanse hand jou eruit als winnaar. Deelnemen kan tot en met 15 februari.

Duimen maar!!!

kreo

Pakweg [Ferrara]

tekst: Wegwijzer Keisinfo

info

adressen

- Italiaanse Dienst voor Toerisme, Louizalaan 176, 1050 Brussel; tel. 02-647 17 41 en 02-647 11 54, www.enit.it.
- Tourist Information Office Ferrara, Castello Estense, 1 - 44100 Ferrara; tel. 0039-0532-299303, www.ferrara.info (toeristisch informatiepunt provincie).
- Tourist Information Office Ferrara, Piazza Municipale, 1 - 44100 Ferrara; tel. 0039-0532-419474, www4.comune.fe.it/ferrara (stad).

internet

- www.artecultura.fe.it
- <http://emiliaromagna.startpagina.nl/>
- www.emiliaromagnaturismo.it

reisgidsen

- *Noord-Italië* (Herman Cole), Mijn Reisgids, Lannoo: 99 favoriete plekken van de auteur (zie kader blz 33).
- *Noordoost-Italië*, Trotter, Lannoo: nadruk op praktische informatie.
- *Noord-Italië*, Dominicus Reeks, Gottmer: nadruk op bezienswaardigheden, geschiedenis, cultuur, achtergronden.
- *Noord-Italië*, GEOgids, ANWB: praktische & beschrijvende info.
- *Emilia-Romagna*, Merian Live!, Deltas: pocketgids.

fietsgids

- *Po Radweg*, Bikeline, Roland Esterbauer Verlag: Pavia, Piacenza, Cremona, Mantua, Ferrara, delta van de Po. Kaarten op schaal 1:75.000. Verkrijgbaar in de reisboekhandel. Meer info: www.esterbauer.com.

kaarten

- Michelin: nr. 562 *Veneto, Trentino Alto Adige, Friuli Venezia Giulia, Emilia Romagna* (1:400.000)
- Kümmel + Frey: *Emilia Romagna* (1:200.000)
- Touring Club Italiano: *Carta Regionale Emilia-Romagna* (1:200.000), *Carta Stradale & Turistica Emilia-Romagna* (1:225.000), *Carta Italia Centro Nord* (1:500.000).

transport naar Italië

vliegtuig

- Luchthavens in de omgeving van Ferrara: G. Marconi (Bologna, op 45 km), Marco Polo (Venetië, op 110 km), Catullo (Verona, op 100 km), L. Ridolfi (Forlì, 120 km), F. Fellini (Rimini, op 200 km).

Klimaat in Bologna

Maand	1	5	7	10
Neerslag (in mm)	43	65	43	72
Uren zon per dag	3	7	9	5
Max. temp (°C)	5	23	30	19
Min. temp (°C)	-2	12	18	10

www.meteo.it

- Diverse maatschappijen vliegen vanuit Brussel naar Noord-Italiaanse luchthavens. Informeer bij de reisagent of neem een kijkje op www.aitalia.be, www.flysn.com en www.ryanair.com.
- Tijdens de zomermaanden leggen touroperators chartervluchten in naar Rimini.

wagen

- reisroute naar Ferrara: Brussel - Namen - Luxemburg - Thionville - Metz - Straatsburg - Sélestat - Colmar - Basel - Luzern - Lugano - Chiasso - Milaan - Piacenza - Parma - Modena - Bologna - Ferrara. Afstand: ca. 1.177 km.
- websites: www.viamichelin.com (Routeplanner), www.autostrade.it (tolautowegen), www.infotrafic.it (toestand van wegennet & verkeer), www.ferraratua.com (parkeren en verkeersinfo in Ferrara).

transport in en rond Ferrara

- Voor treinverbindingen in de regio Emilia-Romagna kun je terecht bij de Servizio ferroviario regionale Emilia-Romagna (www.ferroviaer.it), Trenitalia (numero verde 89 20 21, www.trenitalia.com) en Ferrovie Emilia Romagna (numero verde 800 91 50 30, www.fer-online.it).
- Het busstation van Ferrara ligt in de Via Rampari di San Paolo; tel. 0532-599411. Voor het openbaar vervoer in en rond Ferrara kun je contact opnemen met ACFT, Via Stefano Trenti 35, 44100 Ferrara; tel. 0532-599411, fax 0532-599415, www.acft.it

logies

- Voor logiesinformatie over de stad & de provincie kun je terecht bij de toeristische dienst van Ferrara en op de site: <http://sd2.provincia.fe.it/turismo/tea.nsf>.

Parco del Delta del Po

- informatie: Parco del Delta del Po Emilia-Roma-

gna, Via Cavour 11, 44022 Comacchio (Ferrara); tel. 0533-314003, www.parcodeltapo.it. Andere websites: www.parcodeldelta.com (ook in het Nederlands), www.verdedelta.com (Verdedelta) en www.deltaduemila.net (Delta 2000).

- Manifattura dei Marinati: Park's Visitor Centre and Laboratory for the manufacture of the traditional marinated Eel from Comacchio Lagoons, Via Mazzini 200, 44022 Comacchio (Ferrara); tel. 0533-811559.

- Voor informatie over het historisch stadscentrum van Comacchio en het Museo della nave romana (Museum van het Romeins schip) kun je terecht op www.comune.comacchio.fe.it en www.comacchio.it.

fietsen

- fietsverhuur: Itinerando; tel. 0532-202003, www.itinerando.it. Op de site vind je ook een aantal suggesties voor routes in en rond Ferrara. Overzicht van alle fietsverhuurders in Ferrara: <http://sd2.provincia.fe.it/turismo/tea.nsf> (klik op *Tourist Services* en *Bike Rental*).
- fietroute Destra Po: het 125 km lange fietspad langs de Po maakt deel uit van het Europese fietsnetwerk Eurovelo.

Een uitgebreide versie van deze pakweg waarop ook alle websites aanklikbaar zijn, vind je op www.kreo.be/ledenstad.